herpy

SKILPADDER

Florida Red-bellied Cooter

Pseudemys nelsoni

Pseudemys nelsoni er en stor, dagaktiv ferskvannsskilpadde fra stille innsjøer, dammer og myrer med tett plantevekst i Florida og det ytterste sørøstlige Georgia. Skjoldet er høyt og mørkt med røde striper, og buken er gulorange til rødlig. Hunnen kan nå 38 cm skjoldlengde, og voksne dyr er planteetere. Et voksent dyr krever et svært stort, filtrert kar, en varm solplass og kraftig UVB.

Familie: Emydidae

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**20-38 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**20-33 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Semiakvatisk**
Biotop	**Våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**200 × 100 × 70 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**21-31 °C**
Varmeplass	**30-40 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
Vann	**Akvaterrarium** dybde 30-45 cm
Vanntemperatur	**21-31 °C**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, ferdigfôr, planter og mark/snegler**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**36-96 mnd.**
Kullstørrelse	**7-26 egg**
Kull per år	**3-6**
Inkubasjon	**45-80 dager** ved 25-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Pseudemys nelsoni er en stor ferskvannsskilpadde som tilbringer mesteparten av dagen i vannet og går på land for å sole seg og legge egg. Alle mål i teksten er skjoldlengden (carapax). Skjoldet er høyt hvelvet og mørkt, vanligvis svart, med en bred, loddrett rød stripe, noen ganger Y-formet, på hver av de tre fremste sideplatene. Buken er gulorange til rødlig og vanligvis uten tegning; den røde fargen er kraftigst hos unge dyr og blir mindre tydelig med alderen. Hode, hals, bein og hale er svarte med gule striper, og hode og hals har vanligvis bare sju gule striper. Overnebbet har et dypt hakk i midten med en tannlignende spiss på hver side. Gamle dyr, særlig hanner, kan bli nesten helt mørke.

Hunnen blir størst: opptil 38 cm og i gjennomsnitt omkring 31 cm og 4 kg, mens hannen blir opptil 30 cm og veier omkring 1,7 kg. Voksne dyr er 20-38 cm. Hannen har lange klør på forbeina og en lang, tykk hale, mens hunnen har et høyere skjold. Nyklekte unger har et grønnlig, rundt skjold med en køl på midten og kraftigere tegning enn de voksne; de er 29-35 mm og veier 6-10 g. Veksten er rask de første årene og avtar sterkt når dyret blir kjønnsmodent.

Arten har tidligere vært ført som underart av *Pseudemys rubriventris*, som er dens nærmeste slektning, og er i dag en selvstendig art. Den lever ofte i de samme vannene som *Pseudemys floridana* og soler seg på de samme stammene. Skilpadder av slekten *Pseudemys* eksporteres i stort antall fra USA og bestemmes ofte bare til slekt, så arten forveksles lett med nærstående arter.

Den høyeste kjente alderen i fangenskap er omkring 33 år, og levetiden i naturen er ikke kjent. Arten passer for den som kan gi et svært stort kar og er klar til å holde dyret i mange år.

Utbredelse og leveområde

Pseudemys nelsoni er hjemmehørende i det sørøstlige USA. Den finnes på hele Florida-halvøya, fra Cape Sable og Florida Bay i sør til Okefenokee-sumpen og Cumberland Island i det ytterste sørøstlige Georgia, og en adskilt bestand lever i Apalachicola-området i det vestlige Florida. På Florida Keys finnes den ikke. Arten er innført til San Marcos-elva i Texas og til Tortola på De britiske jomfruøyene, og det er også funnet innførte dyr i Tyskland. Kartet viser bare den opprinnelige utbredelsen.

> **Naturlig utbredelse:** USA.

LEVEOMRÅDE

Pseudemys nelsoni lever i ferskvann: myrer, dammer, innsjøer, langsomme elver og kildebekker. Den trives best i stillestående vann med tett vekst av vannplanter både over og under overflaten. I strømmende vann og i innsjøer med mye åpent vann er den vanligvis mindre tallrik, men den kan være vanlig i enkelte kildebekker. I næringsfattige innsjøer med sandbunn og sparsom vegetasjon er den sjelden eller mangler helt. Den kommer også ut i brakkvann og tåler salt bedre enn rene ferskvannsskilpadder, men ikke så godt som skilpaddene av slekten *Malaclemys*.

Den er dagaktiv og soler seg mye, alene eller i grupper, på trestammer, stubber og matter av vannplanter, ofte sammen med *P. floridana* og andre skilpadder. Om natten sover den i vannet. Dyrene holder seg innenfor overlappende områder rundt solplassene. Klimaet er fuktig og varmt, med vintertemperaturer ned mot 18 °C og sommertemperaturer omkring 32 °C, så arten er aktiv hele året og går ikke i noen egentlig vinterdvale. Hunnene legger egg i veldrenert jord nær vannet og bruker også reirhauger som alligatorer har bygget. Bortsett fra de helt små ungene er arten ren planteeter og lever av vannplanter og alger.

Les mer: Vinterdvale og årstider

Stell

TERRARIET

Hold dyret i et stort akvarium, et kar eller en lukket innendørs dam, ikke i et vanlig terrarium. Temperaturer, lys og fôringsplan er lånt fra *Trachemys scripta*, som er den best beskrevne skilpadden av samme type; *Pseudemys nelsoni* har samme levesett i de samme traktene.

Karet må være minst fem ganger så langt som skjoldet og halvparten så bredt som det er langt, og landdelen regnes med i bunnarealet. Vannet må være minst dobbelt så dypt som skjoldet er bredt. En hunn på 30 cm skal altså ha minst 150 × 75 cm, og de største hunnene på 38 cm skal ha 200 × 100 cm. Målene i boksen, 200 × 100 × 70 cm, gir en vanndel på 150 × 100 cm med 40 cm vann (omtrent 600 liter), en landdel på 50 × 100 cm og 30 cm kant over vannet. Større er alltid bedre. Et lite kar begrenser ikke veksten, men gir et dyr som lider.

Innred fra start et oppsett for et voksent dyr. Vann er tungt: 600 liter veier 600 kg, så plasser oppsettet på et gulv som kan bære det, helst i første etasje eller kjeller. Gi rikelig med skjul under vann, for eksempel ved stammer og planter. Landdelen må være så stor at hele dyret kommer helt opp av vannet. Bygg den som en strandbredd eller hylle med en ru rampe, og legg en stor, flat stein som solplass, fordi stein leder varmen jevnt. Lampe og UVB sitter rett over solplassen, og kanten rundt landdelen må være minst 25 cm høy. En hunn må ha en kasse med jord eller sand som eggleggingsplass.

Vannet renses av et kraftig filter, helst et utvendig tønnefilter, beregnet for minst 2-3 ganger vannmengden. Hold helst bare ett dyr. Oppstillingen må være helt rømningssikker. En utendørs dam om sommeren er bare forsvarlig hvis den er lukket med gjerde som går minst 30 cm ned i jorden, og nett over toppen. Bruk ikke finmasket nett, som skjærer bort mye av solens UVB. Arten er en aktiv svømmer og trenger plass til å svømme helt rundt.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Hos *Pseudemys nelsoni* skal overflaten på solplassen være omkring 40 °C, målt med et infrarødt termometer et par timer etter at lampene er slått på, og luften over den 30-32 °C. Varm opp med halogenlamper i dype kupler med keramisk fatning; to lamper gir en større og jevnere solplass enn én. Varmelampen må henge i samme avstand fra solplassen som UVB-røret.

Vannet skal være 21-31 °C for voksne dyr; unger under ett år trenger 24-29 °C og litt større ungdyr 23-24 °C. Voksne tåler kjøligere vann enn de små, fordi de holder bedre på varmen etter en tur på solplassen. Sett vannvarmeren på den laveste temperaturen, slik at det oppstår en gradient i karet. Varmeren må ha et plastskjold, slik at dyret ikke brenner seg, og automatisk utkobling. Mål vannet med et digitalt termometer ved å dyppe føleren i, og la den ikke ligge i karet.

Om natten slås lampene av, og hos voksne dyr kan vannvarmeren også slås av, slik at vannet kjøles litt ned. Om natten passer 20-24 °C. Arten er aktiv hele året i naturen og skal ikke i vinterdvale. Hold den ved jevn varme hele året.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Pseudemys nelsoni lever i vannet, så luftfuktigheten er ikke avgjørende; 50-80 % i rommet er passende. Det avgjørende er vannets renhet.

Dyret gjør fra seg i vannet, så vannet blir raskt skittent, og skittent vann er en helserisiko for både dyret og deg. Bruk et kraftig filter, og bytt en del av vannet hver 1-2 uke; filteret alene er ikke nok. Fjern fôrrester og skitt med en håv etter fôring. Siden arten spiser mye grønt, er vannet ekstra belastet av plantedeler og avføring.

VANN OG VANNKVALITET

Pseudemys nelsoni lever i vannet, så det må være dypt, rent og varmt. Vannet må være minst dobbelt så dypt som skjoldet er bredt, og 30-45 cm passer for voksne dyr. Temperaturen er 21-31 °C for voksne dyr (se Temperatur). Arten foretrekker stille vann, så strømmen fra filteret må være svak og jevn. Bruk ferskvann.

Filteret må både filtrere mekanisk og biologisk. Den mekaniske delen fjerner fôrrester og avføring; den biologiske delen, med svamp eller keramiske ringer, huser nyttige bakterier som omsetter giftig nitrogenavfall. Bakteriene må ha strømmende vann. Et filter beregnet for fisk er ofte for svakt, så velg et som er beregnet for minst 2-3 ganger vannmengden. Undergrunnsfiltre, små innvendige filtre og hengefiltre egner seg ikke for et voksent dyr.

Rengjør filteret minst én gang i måneden. Skyll filtermediet i vann fra karet, ikke fra kranen, slik at bakteriene bevares, og bruk aldri såpe eller kjemikalier. Trekk ut støpselet med tørre hender før du tar på filteret, og koble alt elektrisk utstyr ved vannet til en jordfeilbryter.

LYS OG UVB

UVB er en nødvendighet. *Pseudemys nelsoni* er dagaktiv, soler seg mye og hører til Ferguson-sone 3. UV-indeksen på overflaten av solplassen må være 3,0-4,0 og lavere andre steder i oppstillingen, slik at dyret kan velge. Bruk et T5 HO-rør med reflektor som dekker 50-75 % av lengden på oppstillingen og henger over solplassen.

Avstanden fra røret til dyrets rygg er 28-33 cm for et rør med 5-6 % UVB og 43-53 cm for et rør med 10-12 % UVB. Heng aldri røret nærmere enn 25 cm fra solplassen, for da dekker strålingen ikke dyret jevnt. Plast og glass stopper UVB helt, og nett stopper en del, så det må ikke være noe mellom røret og dyret. UVB-rør mister styrke og må skiftes jevnlig.

Suppler med en kraftig dagslyslampe på omkring 6.400 K. Lyset må være på 11-13 timer i døgnet, kortest om vinteren og lengst om sommeren. Bruk aldri farget lys, heller ikke om natten, for dyrets øyne er svært følsomme for farger.

FÔRING

Pseudemys nelsoni er en utpreget planteeter. Bortsett fra de helt små ungene, som også tar små insekter, spiser den i naturen bare vannplanter som vallisneria, vasspest, andemat og pilblad samt alger. Skilpadden spiser i vannet, så kast maten i karet.

Fôringsplanen er lånt fra *T. scripta*, men må helle enda mer mot det grønne. Unger under 1 år kan få opptil halvparten av kosten som animalsk føde, mens voksne må ha mest grønt og bare litt animalsk føde. Grønt gis hver dag og pellets 2-3 ganger i uken. Animalsk føde gis høyst 1-2 ganger i uken, til voksne gjerne sjeldnere. Vannplanter i karet er en god del av kosten. En

porsjon grønt tilsvarer størrelsen på skjoldet, og en porsjon pellets størrelsen på hodet.

Grønt: andemat, vasspest, vannsalat, vannhyasint, løvetann, kløver, vassarve, bladsalat, endivie, grønnkål, mangold og nepetopp. Frukt er en godbit nå og da. Gi aldri avokado, løk, tomat, sitrusfrukter, sopp, rabarbra eller sterk pepper. Animalsk føde: meitemark, melormer, kakerlakker, sirisser, reker og krill og snegler fra oppdrett; hele dyr er bedre enn biter. Vask planter fra naturen og bruk bare dem som ikke er sprøytet og er sikkert bestemt.

Kalk får dyret via pellets og et sepiaskall i karet, slik at dyret selv kan regulere kalkinntaket. Fjern alltid den harde plastbaksiden først, og bytt sepiaskallet hver 1-2 måned.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

P. nelsoni er dagaktiv og soler seg i store grupper. Den er sky og glir ved den minste forstyrrelse fra solplassen og ned i vannet, men venner seg til faste rutiner. Den liker ikke å bli håndtert og skal bare løftes når det er nødvendig. Må dyret løftes, ta det nedenfra med håndflaten og hold skjoldet med begge hender, slik at kropp og bein er støttet. Dyret kan skrape med klørne og bite med det skarpe nebbet. Vask hendene grundig før og etter, og la ikke barn under 5 år håndtere dyret.

I naturen lever dyrene i grupper uten å forsvare territorier, men hanner kan bite hverandre, og hannene er harde mot hunnene i paringstiden. I fangenskap trives dyret best alene. Flere dyr sammen krever et kar som er minst 50 % større, flere solplasser og skjul, og kan gi bitt og kamp om solplassen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen har lange klør på forbeina og en lang, tykk hale, mens hunnen blir større og får et høyere skjold. Hannene blir kjønnsmodne ved 19-23 cm og hunnene ved 28-29 cm. Hannene får kjønnskarakterer etter omkring 3 år og hunnene etter 6-8 år, men den egentlige kjønnsmodenheten kommer ofte senere, for den følger størrelsen mer enn alderen.

PARRING

Paringen skjer i vannet om våren og sommeren, hovedsakelig fra april til juli. Hannen svømmer over hunnen; små hanner vibrerer de lange forklørne foran hodet hennes, mens større hanner i stedet kan bite hunnen og trekke henne med seg. Hanner gaper og biter også etter hverandre i kampen om hunnene. En hunn som holdes sammen med en hann, må kunne komme seg bort fra ham.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 3-6 kull fra mai til august, flest i juni og juli, med 7-26 egg i hvert, i gjennomsnitt omkring 14. Hun graver reiret i veldrenert jord nær vannet; i naturen legger hun også i reirhauger som alligatorer har bygget. En hunn må alltid ha en kasse med jord eller sand på landdelen, også når hun holdes alene, slik at hun har et sted å grave.

INKUBASJON

Eggene til *Pseudemys nelsoni* klekkes etter 45-60 dager ved konstant 25-30 °C, men kan ta opptil 80 dager. Kjønnet avgjøres av rugetemperaturen: over omkring 28,5 °C blir flest unger hunner, under blir flest hanner.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene klarer seg selv fra klekkingen; foreldrene passer verken egg eller unger. Unger er 29-35 mm og 6-10 g. Unger må ha vann på 24-29 °C hele døgnet, rikelig med skjul og en solplass de lett kan klatre opp på. De får mer animalsk føde enn voksne og grønt hver dag (se Foder). Holdes flere unger sammen, må de være like store, og alle må få mat.

Helse og vanlige feil

Skilpadder skjuler sykdom, så vær oppmerksom på endringer. Vei og mål dyret 1-2 ganger i måneden, og før en ukentlig loggbok over vekt, appetitt og atferd. Plutselig vekttap er ofte det første tegnet på sykdom.

Typiske problemer og feil i stellet: - Skittent vann hvis filteret er for svakt, eller vannet ikke byttes. - Kalkmangel og sykdommer i skjelett og skjold ved for lite UVB eller kalk. Sørg for UVB og et sepiaskall uten plastbakside. - Svelget plast fra sepiaskall eller innredning. - For lite kar til et dyr som blir stort, og som derfor ikke kan svømme eller skjule seg. - Trekk eller for kald luft, som kan gi luftveisinfeksjoner.

Alle krypdyr kan være symptomfrie bærere av Salmonella og smitte mennesker. Vask hendene før og etter kontakt med dyret, vann og utstyr, og la ikke barn under 5 år håndtere dyret. Etter et bitt må såret skylles under rennende vann i omkring fem minutter og rengjøres med mild såpe; kontakt lege ved dype, blødende eller betente sår.

Kontakt en veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser, har åpen munn eller virker slapt.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.